

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

Izhaja 10., 20. in 30. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 1.25, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članne izvod po 1.10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Gospodarska kriza.

Nezakurjene sobe, kruha proseča deca, od nikogar podpore in pomoči — taki bodo letos prazniki za stotine delavskih rodbin. Zakaj dan za dnem se množi število tistih, ki jih meče surov mehanizem kapitalističnega gospodarstva sredi zime na cesto. Najtežje pri tem pa je to, da stoji pri tem strokovno organizirano delavstvo nasproti silam, ki jih z orožjem svojih strokovnih organizacij niti doseči ne more. Kjer tovarna cveti, kjer podjetja služijo, tam je boj za večji košček kruha in pravice lažji. Težak pa je tam, kjer prodajajo z delavstvom ob enem tudi tovarne in kjer se skrivajo temne sile, ki tlačijo vse gospodarstvo kakor mora, v neprodni megli kapitalističnega gospodarstva. Človek bi udaril, a ne ve kam naj zamakne.

V tem težkem položaju naj skuša prodreti strokovna organizacija vsaj v to meglo. Prinesti je treba več jasnosti v ta vprašanja: spoznanje bo pokazalo tudi sredstva za učinkovitejši odpor.

Nobene tovarne si ni mogoče misliti, če ji ne damo na razpolago potrebnega obratnega kapitala. Poleg lastnega kapitala rabi naša industrija tudi izposojen kapital. Če tega ni, tovarna ne more obratovati, tudi če bi imela drugače vse predpogoje za razvoj. Glavni vzrok sedanje gospodarske krize je v tem, da je takih kapitalov, ki bi stali na razpolago naši industriji vedno manj. Kako si je mogoče to razlagati? Mi bomo navedli tozadevno par števil, ki nam bodo nazorno predložile, kako veliko je pri nas pomanjkanje kapitala. Leta 1913 je bilo v 24 hranilnicah na slovenskem ozemlju za 202 milijona predvojnih kron hranilnih vlog. S tem denarjem se je dalo kupiti toliko, kakor danes za 4040 milijonov dinarjev. Danes pa je v teh zavodih gotovo komaj nad 300 milijonov dinarjev. Cele milijarde so izgubile; tako da bil moralo vse v industriji zaposleno delavstvo Slovenije, ki zasluži okrog 1000 milijonov dinarjev na leto, cela tri leta popolnoma zastonj delati, ako bi hotelo s svojim delom nadomestiti to izgubo. Na tem primeru se da najbolje videti, kako je igranje za valuto, skakanje denarne vrednosti, tisti faktor, ki je glavni vzrok sedanje gospodarske krize. Vprašali boste: Kam pa so dajale pred vojno naše hranilnice te ogromne zneske? Nad 100 milijonov (vrednost sedanjih 2000 milijonov dinarjev) je bilo posojenih na mestne hiše, v obliki hipotek! Gotovo je bil posojen del teh hipotek tudi tovarnam. Ves ta denar se je dolžnikom po večini črtal. Tu se je izvršila le prevalitev premoženja iz enih na druge. Vendar ima tudi to usoden vpliv: ubožali so čisto podjetni ljudje — obogateli pa ljudje, ki s svojim povečanim premoženjem ne vedo kaj začeti.

Nadaljnih 48 milijonov predvojnih kron (960 milijonov dinarjev) so imele naložene zgoraj navedene hranilnice v vrednostnih papirjih. Ti kapitali so zgubili večji del svoje vrednosti. Nje je zapravila našemu gospodarstvu vojna. Naše občine so imele izposojenih 23 milijonov (460 milijonov). (To samo pri naših domačih hranilnicah! Vse večje občine pa so imele razven tega še velike kredite v Gradcu in na Dunaju!) Ali drug primer! Ljubljanska kreditna banka je imela pred vojno 8 milijonov (160 milijonov dinarjev) po odgovarjajoči kupni moči) akcijskega kapitala — danes navaja, da znaša njen akcijski kapital in njene rezerve 60 milijonov dinarjev. Četudi so vajene banke svoje rezerve, zlasti realitete nizko ceniti — dokazuje vendar tudi ta primer, da se je vsaj razpoložljiv kapital tudi pri bankah zmanjšal, ne pa zvečal, kakor bi človek na prvi pogled mislil. Tri banke na slovenskem ozemlju so posodile svojim dolžnikom — tu pride v poštev v prvi vrsti industrija — leta 1913 nad 44 milijonov; na menice so posodile daljnih 15 milijonov. Teh 59 milijonov predstavlja danes svoto 1180 milijonov! Ali ima danes naša industrija take kredite?

Res je, da je všteta v zgornjem računu tudi klientela Jadranske banke v Trstu, ki svojega področja ni raztezala v glavnem na sedanje slovensko ozemlje. Vendar pa je na drugi strani vpoštevati, da so financirale veliko podjetij na slovenskem ozemlju dunajske in graške banke, ki so predstavljale tako ogromno kapitalno silo, da bi bile z lahkoto pokupile celo Slovenijo.

Kdor ima te številke pred očmi, ta bo vsaj nekoliko razumel v čem je najgloblje bistvo sedanje težke gospodarske krize.

Tiskanje bankovcev med vojno in po vojni, je imelo za posledico, da so se naložili vojni stroški enostransko na rame tistih, ki so imeli svoje premoženje naloženo v denarju ali so dobivali odškodnino za svoje delo v denarju. Kakor so ta bremena že sama na sebi težka — tako je imel mehanizem tega načina iztirjavanja davkov še to posledico, da so pri tem celi družabni sloji še ogromno profitirali, to pa tako, da je mobiliziran ta profit v nepremičninah. K temu so prišle še nove tovarne.

Vse to je moralo imeti za nujno posledico, da naša industrija nima obratnega kapitala, ki je za vsako industrijsko delavnost predpogoj.

Začenja se obupno tekmovalstvo za krediti: To žene, kakor vsako povpraševanje, ki je večje kakor ponudba, obrestno mero nevzdržema navzgor. Tako smo prišli že do 25 ali 30 odstotkov! To se pravi, vseh kapitalov oropana industrija naj v treh do štirih letih podvoji kapitale! To se pravi tristo, štiristo milijonov je treba izbiti več iz industrij, kakor se je izbilo normalno! To pa pomeni kako je mogoče, da začnejo gospodariti podjetja pasivno — čeprav delavstvo za 20 do 30 odstotkov in več slabše plačujejo, kakor so ga plačevale pred vojno.

Iz te težke krize ni drugega izhoda, kakor ta, da se forsira prehod k zlati valuti, ki bo nadaljnje skakanje denarja zaustavil.

Treba je uvesti dalje davek na valutne dobičke, ki bi se ga lahko vplačalo v zastavnih pismih, tako, da bi dobili podlago za zunanje posojilo, ki se mora najeti in dati na razpolago naši industriji. Razven tega je treba na znotraj in na zunaj urediti odnošaje. Vse to se ne da doseči s sredstvi strokovnih organizacij. Za to je treba političnega vpliva. Zato je treba z delavstvom čutečega, te probleme umevajočega parlamenta.

Ni nam treba praviti, da to naš dosedanji parlament ni bil. Zato je priklopelo gorje do vrhunca.

Vse to so problemi, s kojimi bi se morale baviti z obnovo gospodarstva v prvi vrsti odgovorne meščanske stranke. Delavski zastopniki v parlamentu pa naj bi ostro podčrtali, da ginevajo tu celi sloji prebivalstva in da je treba tu učinkovite državne pomoči. Štedite v času tako težkih kriz z neproduktivnimi izdatki, mislite na tiste, ki jih je vrgla država s svojo finančno politiko na cesto.

Država je glavni krivec, država naj izdatno pomaga! Tako bi morali govoriti pravi delavski zastopniki v parlamentu!

Izseljevanje rudarjev.

Zapisnik

enkete zastopnikov II. rudarske skupine in rudarskih organizacij, ki se je vršila v četrtek, dne 4. decembra v Delavskem domu v Trbovljah.

Predmet: Izseljevanje rudarjev v Francijo.

Enketo je sklicalo predsedstvo II. rudarske skupine. Vabljeni so bili vsi odborniki II. rudarske skupine iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, zastopnik Delavske zbornice in vplivnejši rudarski zaupniki iz vseh treh revirjev. Vabilu se je odzvalo glasom zapisniku predložene liste 52 zaupnikov. Delavsko zbornico je zastopal tajnik Filip Uratnik.

Predsednik II. rudarske skupine Ivan Krušič otvori ob 16. uri enketo, pozdravi navzoče zaupnike in zastopnika Delavske zbornice ter izvaja:

Zadnji čas se rudarji vedno močneje izseljujejo. Temu izseljevanju začenja posvečati svojo pozornost tudi oblast. Ona je začela zasledovati vse, ki to izseljevanje pospešujejo. Do vsega tega, kakor do izseljevanja samega moramo zavzeti svoje stališče. Poročila, ki jih dobivamo od naših izseljencev iz Francije, so različna: eni so zadovoljni, drugi so nezadovoljni. Druga rudarska skupina je sklicala to enketo, da spravi v ta vprašanja čim največ jasnosti in da se zaslišijo v tej zadevi tudi rudarji. Obžalujem, da niso zaslišale prizadete oblasti, še predno so storile kake ukrepe, glavnih interesentov. Vendar pa še vedno ni prepozno, da se ozirajo tudi na naše mnenje. Zahvaljujem se Delavski zbornici, da se je obrnila v tej zadevi na nas in prosim tajnika zbornice, da poroča o zadevi, da vzame na zapisnik diskuzije, kakor se bo raz-

vila in da poroča o tem oddelku za socialno politiko in inšpekciji dela.

Tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik poroča: Po § 103 zakona o zaščiti delavcev ne sme pribavljati nihče domačih delavcev za njih zaposlovanje v tujih državah brez predhodnega specialnega dovolila ministrstva za socialno politiko, ki določa pogoje, ob katerih se smejo zaposlovati delavci bodisi individualno bodisi kolektivno na račun inozemskih delodajalcev. Oblasti so torej formalno v pravu, ako postopajo proti tistim, ki zbirajo tuzejske delavce za izseljevanje in niso zaprosili za to za dovoljenje. Odločno pa se mora zahtevati, da oblasti ne delajo ovir, ako je kdo zaprosil za dovoljenje, da sme posredovati izseljevanje in ako delavski interesi pri tem niso ogroženi. Ne sme se prezreti dejstva, da zahteva zakon kontrolo izseljevanja v svrhu zaščite delavstva, ne morda v svrhu zaščite delodajalcev. (Slednji imajo možnost, da privabljajo delavstvo z primernimi regulacijami mezd.)

Na tem stališču mora delavstvo tem odločneje stati, ker je razlika med realnimi plačami delavstva v Ameriki in v zapadni Evropi in med našimi realnimi plačami ogromna. Svoboda izseljevanja je tu najučinkovitejše sredstvo, da se ta razlika zmanjša.

Delavska zbornica je bila že vprašana za mnenje glede izseljevanja. Ona se je postavila na stališče, da se izseljevanja ne sme ovirati, da pa ga je treba kontrolirati.

Delavska zbornica pri tem ni mogla pravčasno povprašati tudi za mnenje glavnih interesentov, ker je bilo treba na to takoj odgovoriti. Rada pa bo sporočila oblastim vsaj naknadno, kako gledate na predmetno zadevo vi, kot najvažnejši interesenti. Upam, da se boste lahko stališču Delavske zbornice priključili.

Delavska zbornica bo organizirala oddelek, ki bo skušal vprašanje emigracije proučiti in iskati zveze z analognimi institucijami, ter delavskimi in podjetniškimi organizacijami v krajih, ki prihajajo za emigracijo iz njenega področja v poštev.

Najboljša rešitev predmetnega vprašanja bi bila, da bi ministrstvo za socialno politiko delovanje tega in podobnih oddelkov pri drugih zbornicah pospeševalo. Konkretno pa bi lahko vršile posredovanja v inozemstvu borze dela s pomočjo zaupništev v smislu § 93 a.

V duhu zakona je tolmačenje, da so mišljeni pod izrazom »nihče ne sme pribavljati delavcev v inozemstvo« v besedilu § 103 zakona o zaščiti delavcev le privatne osebe in družbe, ne pa organi, ki jih vpostavlja zakon o zaščiti delavcev.

Če pa bi ministrstvo ne stalo na tem stališču, bo treba delati na to, da ministrstvo za socialno politiko vprašanje izselitve s posebnim pravilnikom v zgoraj označenem smislu regulira.

To je stališče, ki ga misli zastopati v tem vprašanju Delavska zbornica. Prosim enketo, da se izjavi o tem stališču. Nadalje prosim, da poročajo udeleženci enkete, ki imajo v Franciji znanec, kaj jim ti iz Francije pišejo. Končno bi me zanimalo, da poveste, kako je do izseljevanja prišlo, da moramo prav presoditi, ali so bili za tiste, ki so to akcijo započeli, merodajni prvotno lukrativni ali drugačni motivi.

Rudar Anton Lubej: Moj tovariš Franc Herman piše, da zasluži po 24 frankov (86 Din) in se čez plačo ne pritožuje.

Rudar Franc Trebušak: Moj znanec piše, da zasluži 25 frankov (90 Din). Za ženo pa dobiva poleg tega po 150 frankov (540 Din) na 14 dni.

Rudar Ivan Železnik: Jaz imam v Franciji enega znanca, ki je šel tja že pred leti na svoje stroške. On piše da zasluži na dan do 40 frankov (144 Din). On dela sedaj v Kreuzwaldu.

Rudar Melhijor Teržan: Moj brat je v Franciji v železnih rudnikih in piše, da mu gre zelo slabo. On zasluži le po 13 frankov (46 Din).

Rudar Franc Rojnik: Jaz imam v Franciji enega znanca, ki je delal pri zidarjih. Tam je zaslužil le po 16 frankov (50 Din) na dan. Sedaj je v premogovniku in zasluži 25 frankov. Za hrano piše, da stane dobra hrana 7 frankov (22.6 Din) na dan.

Tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik: Po indeksnih številkah in valutni relaciji se lahko ugotovi, da ima zlata valuta v Franciji za približno eno četrtino večjo kupno moč, nego pri nas.

Izšla sta: Delavski (Železničarski) koledar za leto 1925!

Stavka steklarjev traja dalje. — Pomagaj — zbiraj stavkovni sklad!

Tajnik Unije slovenskih rudarjev Jurij Arh: Poročila, ki se navajajo tu glede plač, so brez dvoma točna. Ona odgovarjajo kolektivni pogodbi, ki velja za rudarje v Franciji. Ta pogodba ne pozna akordnih tarifov, temveč dnevne plače. Plačilnih razredov je več in se gibljejo od 20 do 35 frankov, k čemur pridejo še razne ugodnosti in doklade.

Naši izseljenci-rudarji se dobavljajo za rudnike v bivšem vojnem ozemlju. Tam so opustošeni rudniki, a tudi delavske kolonije. Pravih stanovanj tam ni, temveč mora stanovati delavstvo v barakah, čez stanovanja se ljudje zelo pritožujejo. Težko je za izseljence tudi to, da ne morejo dobiti za seboj svojih rodbin. Ločeno življenje je pa seveda drago.

Tajnik Filip Uratnik: Kako se je izseljevanje rudarjev začelo? Kakšno vlogo je igral pri tem dr. Dimnik?

Rudar I. I.: Po stavki je bilo veliko rudarjev na cesti. Dr. Dimnik je zastopal zvezo rudarskih delavcev in je poiskal za nje v Franciji delo, ko jih Trboveljska družba ni hotela vzeti nazaj. Mi ne vemo, ali je s posredovanjem kaj zaslužil, kakor se mu očita, vemo pa, da je storil za te rudarje dobro delo, ker so bili na cesti in brez kruha.

Rudar Warden: Povejte vladi, da nas nima pravice držati doma, ker nas nima pravice braniti, kadar smo brambe potrebni.

Naša povprečna plača znaša 45 Din, pa so vpejali kazni do 100 Din ob izplačilu. Tako kazni že rudar dobi, če kakega paznika malo bolj grdo pogleda. Manjše kazni pa se izrekajo ob vsaki priliki. Proti takim kaznim se niti prav pritožiti ne moremo: če te kaznujejo po krivici z 10 dinarji, moraš dati na pritožbo 25 dinarjev kolka. Največja nesreča je, da rudarji ne spadajo pod inšpekcijo dela. Do nje bi mogli imeti zaupanje, v rudarske oblasti pa ga ne moremo imeti: one zastopajo podjetja, ne pa rudarjev.

Oblasti naj delovne razmere spremenijo, pa bodo ostali vsi doma. Nihče ne gre rad od doma in če gre, ga žene v tujino sila in neznosne delovne razmere v domovini.

Rudarji bodo vladi zelo hvaležni, ako bo posvetila socialnim razmeram v naših rudnikih tisto ljubeznivo pažnjo, ki jo posveča vprašanju našega izseljevanja.

Predsednik Ivan Krušič prečita nato resolucijo glede izseljevanja, ki je bila soglasno sprejeta in zaključila enketu.

RESOLUCIJA,

ki je bila na enketi sprejeta, se glasi:

Rudarski zastopniki

zbrani na enketi, ki je razpravljala dne 4. decembra t. l. v Delavskem domu v Trbovljah, o vprašanju izseljevanja rudarjev v tujino izjavljajo:

a) da se pridružujejo tozadevni izjavi Delavske zbornice, ki pravi, da se sme izseljevanje v inozemstvo pač regulirati, da se pa svoboda izseljevanja ne sme krati;

b) ugotavljajo, da je izseljevanje v tujino naraven pojav, povzročen po nizkih rudarskih plačah in neugodnih socialnih razmerah rudarjev;

c) vlada se pozivlja, da zastavi svoj vpliv v smeri da se plače rudarjev regulirajo, da se uredi pokojninsko in bolniško zavarovanje rudarjev, da se uveljavita zakon o zaščiti delavcev in zakon o inšpekciji dela tudi za rudarska podjetja.

Velik železničarski shod v Mariboru.

Z ozirom na zmešnjavo z železničarskimi legitimacijami, ki jo je povzročil prometni minister s svojim famoznim pravilnikom, glasom katerega bi vsi delavci izgubili pravico do legitimacij in ob enem do malega vse vozne ugodnosti, so se vse mariborske železničarske organizacije sporazumele, da skličejo skupen železniški shod za 27. novembra pri Götzu. Ze to je žalostno dejstvo, da se morajo železničarji še le sporazumevati, ko se jim stara prava odvzemajo!

Ta shod se je vršil. Obiskan pa je bil po ogromni večini od delavcev; ostale kategorije so bile menda mnenja, da se njih to ne tiče, dasi so bile tudi druge točke na dnevnem redu, ki zadenejo tudi ostalo osebje. Prvi govornik sodr. Bahun je govoril k točki »delavske vozne legitimacije« 45 minut. Za njim je govoril sodrug Lapuh »o delovnem času«. Kot tretji, gospod Käfer za Zvezo o točki »prevedba osebja na novi zakon« in kot četrti govornik s. Majer »o skrčenju, ozir. nameravani spremembi urnika pri progovnih sekcijah«. Za tem sta govorila zastopnika Prometne zveze g. Kores »o poslovanju blagajne« in Medvešek »o zedinjenju«. Poslušali so z velikim zanimanjem, sledili izvajanjem govornikov, vendar pa vsi niso bili zadovoljni z izvajanjem posameznih govornikov, dasi na licu mesta ni nihče ugovarjal; vendar je po shodu dal duška svoji nezadovoljnosti g. Käfer, predstavnik nacionalnega združenja (Zveze jugoslovanskih železničarjev), ker se je sodrug Bahun v svojem govoru le na lahno dotaknil režima Pašić-Pribičević, oziroma Sušnik itd. Mi do sedaj nismo vedeli, da ima Pašićev režim v Mariboru tako odločno branitelja ter zagovornika, kakor je gospod Käfer. Sodrugi Bahun je v svo-

jem govoru primerjal razmere železničarjev z onimi pred vojno in še preje, ter naglašal, da nikdar niso ministri tako malo besedo držali, kakor to pri naših slučajih. Železničarje se je od prevrata sem krmilo s samimi obljubami, pri čemur pa so bili skoraj vsi prometni ministri dosledni, da jih niso izpolnili. Zato ni čudno, ako železničarji niso zadovoljni. Seveda, ako pa to nezadovoljstvo malo bolj glasno povdarjajo, tedaj so proti državi, so nemirni elementi, ali celo — bog nas varuj — boljseviki.

V resnici pa se nahajajo boljseviki v slabem smislu besede tam doli v Beogradu okrog gospoda Pašića; to so oni ljudje, ki na eni strani neprestano državo skubijo in državna podjetja slabo opravljajo, na drugi strani pa uganjajo korupcijo na račun države, pri železniškem osebju pa štedijo tako, da morajo železničarji s svojimi družinami stradati. Cela vrsta obtožb je nakupičena proti raznim bivšim ministrom, toda nikogar ni, ki bi jih sodil. Sami pa nimajo poguma, stopiti pred sodišče, pač pa sedaj zopet kandidirajo ter nastopajo celo kot nosilci kandidatskih list!

Gospod Sušnik se je vozil okoli železničarjev ter jim obljuboval zlate gradove, dal pa jim ni niti razdrte bajte — saj jih še dandanes na tisoče biva v vagonih. G. Sušnik je rekel, da ne bodo železničarji dobili samo starih pravic nazaj, ki so jih po prevratu izgubili, ampak da dobe celo novih. No, in kaj smo doživeli? Gospod Sušnik je šel še dalje kot njegovi predniki in je s svojim pravilnikom za vozne ugodnosti — katerega baje pred podpisom ni čital — odvzel ali skušal odvzeti vozne ugodnosti polovici železničarjev, to je: razveljavil je legitimacije delavcem. Delavci bi vsled tega morali za vsako vožnjo posebej prositi, prošnjo kolekovati in potem plačati še celo četrtino normalne tarife! Zato pa je z novim pravilnikom dovolil dojljam uradniških otrok, do otrokovega četrtega leta, takšne ugodnosti, kot jih uživa oče otroka. Tedaj tudi letno prodnost karto z I. razred brzovlakov. Da bi uživale nune in patri čim večje ugodnosti, to se samo po sebi razume. — Ti suženj-delavec pa lahko peš hodiš, če si tudi že trideset in več let na železnici, saj si vaje trpeti. Tvoj načelnik se bo gotovo naveličal prošnje pisati, pa te bo sunil ven! — Tako je hotel g. Sušnik. Seveda je potem, ko se je za to zvedelo, nastal vihar ogorčenja po vseh železnicah in gospodu Sušniku je zašumelo po ušesih. Dal je v zadnjem trenutku, predno je vlada čudnega bloka demisijsko niral, nekaj popravek, glasom katerega se člen 62 pravilnika spremeni in se glasi, »da veljajo tudi listne legitimacije za nakup režijskih kart direktno pri žel. blagajni tako, kakor če bi imeli delavci legitimacije in sicer po režijski ceni«. — Zakaj je tedaj bilo treba legitimacije razveljaviti in to samo delavcem, ki so jih še-le lani nastavili in imajo vsled tega samo stroške.

Sodrugi Majer je poročal, kako eksperimentira g. sekcijski načelnik na koroškem kolodvoru s progovnimi delavci. Da bi čim več prihranil na kreditu, bi naj delavci ob sobotah delali tudi popoldne, seveda za normalno plačo. Zato pa bi lahko bili prosti v pondeljek ali torek, ampak brez plačila. S tem bi se gospod izognil plačati nadure za soboto ponoledne. Pri ostalih prog. sekcijah pa se dela samo po nekaj dni v tednu, ker baje ne zadošča kredit. Toda o politiki se ne sme govoriti, četudi so takih razmer krivi poslanci in vlada. Razni upravni organi neprenehoma zatrjujejo, da oni niso krivi, če krediti ne zadoščajo, češ, mi smo predlagali takšne vsote, ki bi nam zadoščale, pa se jih je črtalo! Seveda je to storil parlament, odnosno finančni odbor, ki je hotel imeti takozvano ravnovesje v proračunu, da se lahko pobaha, češ, glejte nas »kerlece«, ki se nam je posrečilo najti ravnovesje, kar je najvažnejše za vsako vlado. Da dobe gospodje to tako zaželjeno ravnovesje, zato črtajo gotovo postavke, četudi vedo, da bo nastal primanjkljaj. Črtajo pa ne tam, kjer bi bilo najbolj umestno, recimo pri vojaštvu, ampak pri kreditu za vzdrževanje železnic! Če torej že sedaj ni denarja, kako pa se bo izhajalo do 1. aprila, ko bi imel stopiti novi proračun v veljavo — ki ga seveda vsled volitev ne bo!

Sodrugi Bahun je predložil resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta in jo objavljamo.

RESOLUCIJA,

sprejeta na velikem javnem shodu železničarjev, ki se je vršil dne 27. novembra 1924 v Götzovi dvorani v Mariboru.

Zborujoči železničarji vseh kategorij najodločnejše protestirajo proti vsem krivicam, ki so bile od prevrata sem storjene železniškemu osebju s tem, da mu je uprava železnic stopnjevale jemala in krajšala vsakovrstne ugodnosti, katere so si železničarji pridobili še pod prejšnjimi upravami in to na bivših državnih, kakor tudi na Južnih železnicah, katere so železničarji desetletja uživali in katere so tvorile bistven del njihovih prejemkov. Z največjim ogorčenjem pa zborujoči protestirajo proti najnovejši krivici, ki je bila storjena celokupnemu delavskemu osebju, ki tvori okroglo polovico celokupnega železniškega osebja, s tem, da so se z novim pravilnikom za vozne ugodnosti odvzele delavcem vozne legitimacije, katere je stalno delavstvo že desetletja posedovalo.

Med tem, ko so se v ostalih nasledstvenih državah, zlasti v Avstriji in Čehoslovaški, ugodnosti železničarjem povečale, zlasti pa še vozne ugodnosti, se iste na jugoslovanskih železnicah vedno bolj krčijo, ter odvzemajo! Železniško osebje je tem bolj ogorčeno, ker mu je bilo s proklamacijo od 31. avg. 1923, povodom podržavljenja Južne železnice, oficijelno obljubljeno, da ostanejo vse dotedanje pravice osebja nedotaknjene, — kar se pa ni držalo, ampak se je začelo takoj z odjemanjem ter odpravljanjem raznih institucij in za tem raznih ugodnosti, zlasti pa voznih.

Zborujoči železničarji zahtevajo, da se delavcem pusti vozne legitimacije v onem obsegu, kot so jih imeli dosedaj, a najmanj morajo oni delavci obdržati legitimacije, ki so že nad tri leta nepretrgano v železniški službi, ker bi ti delavci itak morali biti po tem roku nastavljeni.

Nadalje protestirajo zborujoči proti temu, da se zahteva od delavcev praznovanje državnih praznikov, ne da bi se jim za take dni tudi plačalo. Delavske plače so dandanes itak tako nizke, da ne dosežejo eksistenčnega minimuma tudi tedaj ne, ako bi delavci dobili plačo za vse dni v mesecu. Zato zahtevajo zborujoči, da se delavcem za take dni izplača mezdo, kakor če bi delali.

Istotako protestirajo zborujoči proti temu, da se reducira delo pri progovnih sekcijah in se tako zmanjšuje itak že skrajno majhen zaslužek progovnih delavcev. Tako postopanje je tem manj upravičeno, ko je znano, da so naše proge v zelo slabem stanju in je temu pripisati mnogo nesreč, kar gotovo ni niti prometu, niti državi kot taki v korist.

Zborujoči končno zahtevajo od uprave železnic, da se vsa popravila vozov in strojev izvršujejo doma in ne v tujini, da pride naše delavstvo do dela in s tem do kruha ter s tem štiti tudi našo industrijo.

Stanovanjska zaščita.

Delavska zbornica za Slovenijo je oddala z ozirom na to, da ni bila vabljen na enketu, ki se je vršila dne 7. decembra t. l. pri gospodu velikem županu ljubljanske oblasti, v zadevi zaščite najemnikov sledeče pismeno mnenje:

Kakor posnema podpisana zbornica iz časopisja, se je vršila pri gospodu velikem županu ljubljanske oblasti dne 7. decembra 1924 enketu o možnosti zaščite stanovanjskih najemnikov po 1. januarju 1924.

K tej enketi se podpisana zbornica ni povabila, čeprav je bila vabljen na drugi strani Trgovska in obrtna zbornica in celo neoficijelno zastopstvo industrijev: Zveza industrijev.

Podpisana zbornica vlaga proti temu načinu sklicevanja enket, ki ji onemogoči vršiti naloge, ki so ji predpisane po § 37 lit. 1 zakona o zaščiti delavstva, svoj protest. Zajedno vlaga v imenu vseh strokovnih organizacij, ki jih zastopa, protest proti načinu, kako so se vabile na to enketu strokovne organizacije, ki bi morale biti vabljen na tako enketu, ako je bila vabljen na njo Zveza industrijev, po svojih medstrokovnih zvezah.

Poskus rešiti vprašanje stanovanjske zaščite potom privatno pravnega dogovora s hišnimi lastniki je brez izgledov. Ravnotako je pogrešeno mnenje, da bi se mogla rešiti gradbeno-produktivna plat stanovanjskega vprašanja le s sredstvi privatnih gospodarstev in svobodne konkurence. Po tej poti ni šla in ni mogla iti niti ena država na svetu, v kateri stanovanjska beda obstoja. Zato ni dvoma, da se bo morala bodoča zakonodaja s temi problemi še resno baviti in da gre v vprašanju stanovanjske zakonodaje za začasen presledek, tekom katerega se mora vzdržati sedanje stanje naredbenim potom. Zato predlagamo: Vlada naj zaslji enketu pravnikov glede vprašanja, kako je mogoče vzdržati naredbenim potom na tem polju dosedanje stanje vse do tedaj, da nastopi možnost, da se stanovanjska zaščita zakonito podaljša.

2. Obenem mora opozoriti zbornica najodločnejše na to, da je potrebno industrijsko in obrtno delavstvo iste zaščite, kakor državno uradništvo. To delavstvo zasluži povprečno dve tretjini predvojnih plač in zneskov, ki jih je plačevalo pred vojno za stanovanja, enostavno ne dobiva. Vprašanje povišanja najemnin je vprašanje, kjer bi si morala stati nasproti kot interesna nasprotnika — delodajalci in hišni posestniki.

Zatrdilo zastopnika industrije, ki se je zavzemal na enketi za najemnine v zlati pariteti in obljubil, da bo industrija svoje delavstvo tudi tako plačala, da bo te stanarine zamoglo, bi bilo treba pogodbeno fiksirati kot del sporazuma med hišnimi posestniki in najemniki, ker mora smatrati delavstvo taka zatrdila v času, ko skuša isto zastopstvo, če mogoče še sedanje plače reducirati, za zasmehovanje, ki je moglo priti do izraza in brez ugovora v zapisnik le na enketi, na katero delavski zaupniki niso bili povabljeni. (Opomba uredništva:)

Med tem je izdalo ministrstvo naredbo, s katero se je podaljšala stanovanjska zaščita do 1. maja 1925.

Pri tem pa je še veliko vprašanje, ali bodo sodišča veljavnost take naredbe priznala in ali se je našla za to nujno potrebno zasilno ureditev najboljše oblika, ki je bila pravno mogoča.

Albert Thomas v Beogradu.

Pretekli teden se je mudil v Beogradu ravnatelj mednarodnega urada dela s. Albert Tomas.

Beograjska delavska zbornica je porabila to priliko, da obrazloži šefu te važne socijalnopolitične institucije, v kakšnem stanju se nahaja naša socijalna zakonodaja. T ta namen je sklicala sejo, na katero je povabila tudi po pet zastopnikov Glavnega Radniškega Saveza in Centralnega Sindikalnega Odbora.

Sejo je otvoril predsednik zbornice s. Negoslav Ilić.

Nato je imel s. Živko Topalović referat o ekonomskem položaju naše države in o položaju našega delavstva.

Pri tem je povdarjal, da se imamo zahvaliti za našo socialno zakonodajo v velikem delu pomoči mednarodnega urada dela. Nadejamo se in upamo, da bo posvečal mednarodni urad dela tudi v bodoče posebno pažnjo ekonomsko nerazvitim državam, kakor je naša.

Za s. Topalovićem je govoril s. Tomas, za njim pa v imenu Centralnega Sindikalnega Odbora s. Laza Stefanović, ki je obrazložil v obširni spomenici položaj delavskega razreda.

S. Albert Tomas je posetil tudi Zagreb.

Tudi zagrebška Delavska zbornica ga je informirala na seji o položaju delavstva. Zagrebške neodvisne organizacije so podale ponoven dokaz svoje neresnosti s tem, da so priredile pobalinsko poulično demonstracijo proti možu, ki si je pridobil na svojem mestu kot ravnatelj mednarodnega urada dela nevenljivih zaslug za delavstvo in ki je pokazal ob vsaki priliki svoje zanimanje za delavstvo v ekonomsko nerazvitih deželah.

Naše organizacije.

Železničarji.

Železničarski shod v Ptuj. Na Miklavževo se je vršil železničarski shod v Ptuj, ki ga je sklical tov. Salamun, predsednik tamošnje podružnice »Zveze«. Na ta shod so bili vabljeni vsi železničarji iz proge Pragersko-Kotoriba, kakor tudi nekateri zunanji funkcionarji Saveza in Zveze. Dnevni red shoda je bil: zedinjenje vseh želez. organizacij v eno enotno organizacijo. Ampak tukaj bi pač bile Kristove besede na mestu, to je: duh je močan, ampak meso je slabo! Shod sam je bil prilično dobro obiskan. Od Zvezine centrale iz Ljubljane sta prispela g. Sovre in neki višji revident iz direkcije. Tovarišu Salamunu pač ne odrekamo dobre volje, saj se je cel mesec trudil, da bi bil ta shod čim bolj uspešen, toda, o smola! Gospodi iz ljubljanske centrale se je majhna nesreča zgodila, ki sicer ni ravno pretragično končala, pač pa je zelo uplivala na živce železničarjev obeh taborov. Gospoda zvezarja sta se namreč zapeljala namesto v Ptuj, — v Maribor. Tam pa jih je z drugimi gospodi vetrič zapihal v neko restavracijo, kjer ju je bog Radogost tako omamnil, da sta zamudila vlak v Ptuj. Seveda dandanes lahko železničar v vlaku fige pokaže, ko imamo avtomobile in celo aeroplane. In tako sta možakarja prispela z avtom še vedno pravočasno v Ptuj. Samo eden od obeh bi bil mnogo bolje storil, da bi rajše kar naprej boga Radogosta častil in ne šel na shod. Sicer to ni bila samo njegova krivda. Toda ravno tako ni bila krivda tolikih železničarjev, da so morali cele ure gledati ter poslušati tisto guncalo, ki se imenuje Finžgar, in je visok uradnik ter funkcionar Zveze. Gospod je shod začel in končal, saj se ga ni moglo pripraviti, da bi se bil vsedel ter molčal. In tako so morali trezni sedeti ter pijanega poslušati. Sicer se je pa shod izrekel za enotno organizacijo. — Kaj pa je ta slavni Finžgar govoril, pa itak ne more priti v poštev.

G. Sušniku, ministru v pokoju!

V petek, dne 5. decembra je sklical g. Žebot železničarski shod v društvene prostore v Splavarsko ulico v Mariboru, kjer bi naj bila dana prilika, da bi povedali železničarji svoje pritožbe oziroma, kjer bi naj bil gospod bivši prometni minister svojega zamorca pral. Ta shod ni bil sklican za širšo železničarsko javnost. Zaupniki Prometne zveze so to naglašali, češ: shod je samo za »člane«, torej ni javen. Zato pa so izbrali tudi temu primeren lokal. V »Slovincu« od 7. decembra čitam, kako »imenitno« je ta shod za gospoda eksministra končal. Podpisani sem se informiral, kakšno je bilo poročilo g. Sušnika v »splošnem« in kako so sodili navzoči, med katerimi ni bilo slučajno nikogar, ki bi bil g. ministru odgovoril kot je potrebno. Podpisani sem bil ravno istega dne v Ljubljani in se nisem mogel shoda udeležiti. Zato pa mi naj bo dovoljeno nekoliko opazk: Gospod minister se je

pač zagovarjal tako, kot se krivci skloh zagovarjajo: češ, jaz nisem tega in tega storil ozir. če sem storil nisem mislil nič slabega. Če pa kaj nisem storil čeprav bi moral, pa zato nisem, ker je bilo premalo časa, ker smo bili prekratek čas na vladi. Jaz sem sovražnik demagogije ter zavijanja, zato trdim samo to kar drži in mora držati. Stranka SLS je bila tri mesece na vladi. Imela je ogromno moč. Imela je štiri petine poslancev iz Slovenije in štiri ministre. Poleg tega je imela mogočne zaveznike izven Slovenije. Ampak gospodje so bili nesposobni ali pa namenoma niso hoteli nič storiti za izstradanje in skoraj vseh pravic oropane železničarje. Najbrž pa je bilo oboje. Gospod minister Sušnik se je pripeljal dne 16. avgusta v Maribor, kjer je nastopal tako kot nekdanji cesar Jožef II., to je: Šel je med »ljudstvo«. To so bili v tem slučaju slovenski železničarji. Ogledal si je med drugimi delavnice in potem je šel s svojim »štabom« v načelnikovo pisarno ter načelnika za ta čas takorekoč postavil na — hladno in v njegovi odsotnosti sprejemal železničarje, ki so mu prinašali pritožbe in želje.

Ta način je zelo podoben demagogiji, zlasti če se nekaj započne, ne da bi se tudi izvedlo. Nekemu zaupniku Prometne zveze je obljubil g. minister, ko ga je opomnil na to, da so železničarjem do danes bile skoraj vse pravice in ugodnosti odvzete, da bodo železničarji dobili ne le vse, kar so izgubili, ampak g. minister je pripomnil: »Ne samo stare pravice Vam bomo nazaj dali, ampak tudi novih boste dobili«. Potem se je gospod minister saobračaja dne 19. septembra zopet vrnil s svojim salon-skim vozom v Maribor, kjer je podajal roke železniškim delavcem. Slučajno je to bilo dva dni pred občinskimi volitvami v Mariboru! Za taka nenavadna potovanja je tedaj imel g. minister dovolj časa, ampak, da bi bil kaj koristnega za železničarje storil, zato ni imel časa. Dne 1. oktobra je g. Sušnik na slepo podpisal pravilnik za vozne ugodnosti, s katerim so bile odvzete celokupnemu delavskemu osebju vozne legitamacije. Namesto njih bi naj dobili delavci samo listne izkaznice, na podlagi katerih bi moral delavec za vsako vožnjo prisiti za takozvano nakaznico, plačati za njo 5 Din kolkovine, končno pa bi moral še eno četrtino normalne cene plačati. Zato pa bi se naj dovilje otrok visokih železniških uradnikov vozile eventualno v I. razredu do 4. leta starosti otroka. Na ta način bi bili vsi železniški delavci silno prizadeti in bi tedaj izgubili zadnjo trahico ugodnosti, ki so jih že desetletja uživali. Gospod Sušnik se je na shodu v Mariboru izgovarjal, da tega in tega ni vedel. Seveda ni mogel vsega vedeti, kje železničarja čelvelj žuli, ker ni železničar, ampak baje profesor za stare jezike. Zato pa bi bil lahko vprašal n. pr. tajnika g. Beltrama ali kako drugo zaupno osebo, kako se to in to naj ukrene, da bo prav. Nadalje ni res, da ne bi bilo v treh mescih časa, da bi bil g. minister administrativnim potom popravil vse one krivice, ki so bile železničarjem storjene po prednikih g. Sušnika in ki niso zvezane z finančnimi žrtvami. Tako bi bil g. minister lahko izdal delavski pravilnik, kar je obljubil naši deputaciji dne 29. julija 1924. 50.000 železniških delavcev težko čaka na ta pravilnik, ker bi isti imel ta pomen za delavsko osebo, katerega ima pragmatika za nastavljenno osebo. S pravilnikom bi bilo urejeno službeno razmerje vseh delavcev do železnice. Delavci pa čakajo na ta pravilnik, kot so stari očaki čakali na odrešenika pred peklom. Da, resnično: saj je življenje naših železniških delavcev pravcati pekel. Toda to je g. minister samo obljubil, storil pa ni nič. Pardon — v tretjem mesecu svojega ministrovanja je sklical enketo, ko mu je bilo že vroče pod nogami in je že vedel, da bo vlada demisionirala. Ravno tako bi bil g. minister lahko pri malo dobre volje dal izvesti volitve v bolniški fond, da bi prilošje osobe saj tam do vpliva in besede, kjer absolutno samo vse stroške nosi.

Toda vse to so bile same bagatele za g. Sušnika. Če se pa sedaj gospod minister zagovarja, da ni tega in onega vedel, ali da ni pravilnika za vozne ugodnosti pred podpisom čital, tedaj si je sam izstavil spričevalo nezmožnosti, kakor neki ruski general, ki ni nikoli čital, kar je podpisoval, pa je nekoč sam s svojim lastnim podpisom potrdil, da je popolnoma nesposoben, nakar ga je car odpustil. Kar se pa uprave same tiče, se ne bom tukaj spuščal v razpravo. Da tudi na tem polju ne bo gospod minister za promet v pokoju, dobil lovorjevih vencev, zlasti glede njegove neslavne akcije prehrane pasivne Slovenije, je več kot gotovo. Torej g. Sušnik, vaš shod je bil klavern in še bolj pa je bil klavern oni v Ljubljani, na katerem so vam lastni pristaši izrekli nezaupnico.

Zatorej ne igrajte se več ministrov!

A. B.

Kako je Žebot inšpiciral. Ko je bil Anton Sušnik — žalostnega spomina — minister za promet, tedaj so akcije Franceta Žebota zelo visoko stale. Gospod Žebot si je najbrž domišljal, da je kak »Generaltruppeninspektor« — sicer bi to lahko bil pri Orlih ali pa vsaj pri Marijinih devicah — toda gospod je vso svojo skrb in pozornost obrnil železničarjem. To pa ne zato, da bi jim res pomagal, ampak da bi jih tolažil, da bi naj le na tem svetu potrpežljivo — kakor tako lepo uči sveta mati cerkev — ker bodo železničarji na onem svetu uživali dobrote, katerim se morajo tukaj odrekati. — In tako je prišel g. »strokovnjak« za železničarske stvari Žebot na postajo B. in je tam službujočega železničarja V. nagovoril tako-le: »No, sedaj ste menda pač zadovoljni z vašo plačo; zdaj ste precej dobili poboljšano?!« — Sodrug, ki gospoda poslanca ni poznal, je odgovoril: »Ja, plača bi zdaj bila nekoliko boljša, ko bi ne bilo treba delati več kot osem ur.« Nato Žebot: »Ja, kako to, ali je to mogoče?« »Da, to je že mogoče,« je odgovoril sodrug. »Plačani smo za osem ur, službo pa moramo opravljati 12 ur.« In do tedaj prepovršno informirani »tajnik« železničarja, Žebot, se je obrnil na svojega vrhovnega šefa Sušnika, ki je ravno tako neinformiran, kakor železničarji pravzaprav opravljajo službo, Saj se ti gospodje tako razumejo na »ajzenpon«, kakor zajec na boben. In gospod minister je naročil tisti konkretni slučaj preiskati. Nato je prišel nek gospod kontrolor, ki je z dotičnim »nezadovoljnjem« napravil zapisnik. In rezultat je bil, da so gospodje ugotovili, da dotični železničar ne opravlja 12 ur službe, marveč samo 6 ur dnevno! Seveda to ni res, ampak res je, da tisti delavec pride zjutraj ob 6. uri v službo in je v službi do 12. ure, na kar je prost do 15. ure, toda svojega službenega mesta ne sme zapustiti. Nato se služba nadaljuje do 20. ure in 30 minut, na kar je prost. Kdor zna računati, bo našel, da ta delavec opravlja najmanj dnevno 11 ur in 30 minut. Drugi delavec vrši službo 24 ur in sicer: Nastop službe ob 6. uri, ki traja do 21. in pol; po tem odmor do 23., na kar mora pregledati vso postajo in skladišča. Nato zopet odmor od 24. do 3. ure; potem mora zopet izvršiti pregled postaje in skladišč. Po tem ostane nadalje v službi do 6. ure in 45 min., na kar gre domov. To je tedaj po logiki višje gospode 8-urni delovnik. Plačani so pa vsi delavci le za osem ur dnevno brez nočne doklade. Plača pa znaša — strmite — 3 do 5 dinarjev na uro! — Žebot pa, ki ni nič delal, je imel 40 Din na uro! Tukaj je treba pripomniti, da niti Sušnik niti Žebot nimata najmanjše zasluge na tem, če so železničarji dobili kak dinar poviška; saj bi to bili morali dobiti že pred tremi leti. Ti poviški danes več ne odgovarjajo, ampak bi bili odgovarjali komaj leta 1921. Tedaj ne gre za to klerikalcem nikaka hvala, temveč graja, ker so oni z Radićem vred krivi, da so morali in še morajo železničarji stradati, ker so delali Pašičevo politiko. Ta politika je bila politika stradanja. Zato pa imajo sedaj železničarji, pa tudi vsi drugi državni uslužbenci dovolj izkušenj, da so jih klerosi samo za nos vodili. Zato pa proč od klerikalcev; bežite sodrug in tovariši pred klerikalci kot pred Sodomom in Gomoro. Ne verjemite njim, če bodo zopet prišli k vam po glasove, saj družega nočejo od vas. Zato pa niso drugi, ki se sicer imenujejo bolj svobodomiseln, mnogo boljši. Železničar je in ostane proletarec in ne spada v nobeno kapitalistično stranko, ampak on spada samo in edino v delavsko, t. j. socialistično stranko, ki je edina braniteljica interesov vseh izkoriščanih ter tlačanih.

Za enotno železničarsko organizacijo. Del članov ter zaupnikov Saveza železničarjev Jugoslavije, kakor tudi posameznih funkcionarjev nekaterih drugih organizacij, je prišlo do zaključka, da ne morejo toliko časa železničarji v Jugoslaviji priti do primerne upliva pri svojem delodajalcu, dokler ne strnejo svojih moči v enotno in močno organizacijo. V to svrhu se je vršilo zlasti v Mariboru že več sestankov in sej, katerih so se udeleževali zastopniki raznih organizacij. Seveda ni še prišlo do drugega sklepa kot do tega, da je res, da bi bila potrebna samo ena organizacija; toda kakšna naj bo ta organizacija, si razni sodrugji in tovariši še žal, niso popolnoma edini. Glavno je to, da vsi naglašajo, da ne sme biti politična. Seveda ne sme biti strokovna organizacija politična; v tem smo si do neke meje vsi edini, toda ta pojem je silno širok. Kaj vse posameznik smatra za politiko, se ne da točno označiti. Če se n. pr. na nekem shodu kritizira postopanje ministra ali gotove poslance, ali vlado, radi gotovega postopanja, ki je v škodo železničarjem, tedaj je to za gotove ljudi že politika. Na Angleškem n. pr. so večinoma vsi strokovni funkcionarji poslanci, tedaj gotovo tudi politikarji; pa to je v redu, čeravno so na Angleškem strokovne organizacije strogo nepolitične. Seveda niso

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopoljenih steklenic	Štev.	0	1	2	3
	Din	5.—	10.—	17.—	36.—

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega

Pomoč steklarjem je nujna! Odpošiljajte stakovski sklad proti!

Železničarski koledar 1925 je izšel!

Naročila in predplačila sprejema Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani, vse podružnice Saveza železničarjev v Sloveniji, strokovno tajništvo v Mariboru in Celju. — Koledar obsega predvsem najvažnejše določbe in izveščke Zakona o prometnem osebnju, nadalje železničarski turnus in drugo. Je mnogo obširnejši nego lansko leto a cena kot lani: v platno vezan izvod stane Din 14.—, v polplatno vezan izvod stane Din 12.—.

Zaupniki, ki bodo koledar razpečavali, dobe 10 % popusta!

uvrščene v I. do vstevši V. mezdni razred, se ta prispevek ne bode predpisoval.

Prispevek za delavsko zbornico znaša na teden za (6 dni):

VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
0·18	0·20	0·24	0·29	0·35	0·42
Mezdni razred: Prispevek v dinarjih:					
XII.	XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.
0·50	0·60	0·72	0·87	1·02	1·20
Mezdni razred: Prispevek v dinarjih:					

Ta prispevek je dolžan plačevati delodajalec, vendar ga sme v celoti odtegniti od delojemalčevega (zavarovančevega) zaslužka.

Prispevke za delavske zbornice bode predpisoval po odredbi min. socialne politike okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesečno za nazaj istočasno s prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode ter za posredovalnice za delo (borzo dela). Plačane prispevke nakazovali bodo okrožni uradi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, le-ta pa pristojnim delavskim zbornicam.

VESTNIK SVOBODE.

Litija. V nedeljo dne 7. t. m. je nastopil pri nas težko-atletični klub Svobode iz Sp. Šiške z lepim proizvajanjem. V nadzorovalno komisijo so bili izvoljeni sodr. Gajšek Ludovik, Ulaga Franjo in Skočir Ivo. Nastopili so: Schottler, Ciklop, Kancler, Kleindinst, Tičar, Čeperko in Cvirn. Zelo efektne je bila arbitra in parađa rokoborcev. Med vsemi ta se odlikovala Schottler in Tičar. Tudi sodnik O. Kralj je bil na mestu. Želimo, da se še rokoborci vrnejo med nas. Ves čas je sviral tamburaški zbor litijske Svobode.

Zahvala. Podpisana se prav lepo zahvaljujem vsem darovalcem za podporo za časa bolezni in smrti mojega moža, in sicer centralnemu odboru, ozir. upravi S. M. R. J. za izredno podporo 250 Din in vsem delavcem in delavkam v tovarni Titan v znesku 913.50 Din in za sožalni venec, ki so ga položili na grob mojega moža. Kamnik, 10. decembra 1924. — Greti Zajec.

Zahvala. Podpisani se tem potom zahvaljujem vsem, ki so mi v moji bolezni pomagali z nabrano vsoto 431 Din in mi s tem pomagali iz težkega gmotnega položaja. — Ivan Markelc, topilničar v Litiji.

Listnica uprave.

Delavski koledar 1925. Vsem onim podružnicam in zaupnikom, ki so naročili Delavski koledar oziroma Železničarski koledar 1925 smo istega raz poslali. One podružnice, ki koledarja niso naročile, naj to store potom naročilnih listov, ki smo jih razposlali na vse podružnice osrednjih društev, savezov in unij. Poleg tega smo tem podružnicam poslali na ogled po 1 izvod koledarja. Koledar bo prav gotovo ugajal vsakomur, zato naj ga zaupniki po delavnicah in obratih delavstvu razkažejo, potem pa zberejo naročila ter jih pošljejo na Strokovno komisijo v Ljubljani ali pa na Okrožna tajništva v Mariboru in Celju. Zaupnike stane razpečavanje koledarja, kakor tudi ostalih brošur in njegovega truda in jim poleg tega vzame mnogo časa. Uprava Delavskega koledarja je pokazala mnogo dobre volje, da gre delavskim zaupnikom pri težkem stališču kolikor mogoče na roko, zato je do-

Delavski koledar 1925 je izšel!

Naročila in predplačila sprejema Strok. komis. za Slovenijo v Ljubljani, vsa osrednja društva, strokovno tajništvo v Mariboru in Celju. V koledarju je priobčenih precej članov, tako o socialni zakonodaji, o bolniškem zavarovanju, o § 1154 b, o pravilniku o pokojninskem zavarovanju itd. Je mnogo obširnejši od lanskega, a cena je ista.

V platno vezan izvod stane 14 Din.
V polplatno vezan stane 12 Din.
Zaupniki, ki bodo koledar razpečavali, dobe 10 % popusta.

volila razpečevalcem Delavskega, oziroma Železničarskega koledarja 10 odstotkov provizije, da se jim s tem vsaj deloma oddolži za njih trud. Za lažje razumevanje navedem opriimer: Zaupnik razproda 10 izvodov koledarja á 14 Din in sprejme vsoto 140 Din; ker dobi 10 odstotkov provizije, odpošlje za koledar le 126 Din, á 14 Din obrzži. Zaupnike opozarjamo, da je zaloga v polplatno vezanih (Delavskih in Železničarskih) koledarjev zelo omenjena in je že skoro pošla. Naklado v polplatno vezanih koledarjev smo omejili po nasvetu mnogih zaupnikov, ker je v platno vezan mnogo trpežnejši, okusnejši in ga tudi uprava mnogo bolj priporoča. Zato bomo razposlali v polplatno vezan koledar le onim podružnicam, ki ga bodo izrecno zahtevale.

Popravek. V zadnji številki »Delavca« smo priobčili, da dolguje za Delavski koledar 1924 s. Ludo Gajšek v Litiji Din 132.—. Sodrug Gajšek je medtem znesek poravnal, kar na tem mestu popravljamo. Ostale sodruge, ki tega niso storili, opozarjamo, da čimprej slede s. Gajšku.

Naročnine v novembru niso poravnali: Splošna delavska unija v Celju in Osrednje društvo kemičnih delavcev v Mostah, zato bodo morali biti pri tej številki zadovoljni z nekoliko manjšo naklado. Naj ne bodo iznenadeni ako jim prihodnje številke sploh ne pošljemo.

Za knjižico »Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji« dolgujejo: Osrednje društvo kemičnih delavcev Moste Din 665.—; SMRJ Dobrava Din 270.—. Obračunajte, nerazprodane izvode vrnite!

V prihodnji številki bomo objavili vse one podružnice, ki še niso obračunale protivojnih znamk in razglednic.

Na opomine za knjižico »Socialna zakonodaja v naši državi« se je odzvalo precej podružnic. Le nekatere se ne morejo navaditi, da bi za brošure pošiljale obračune redno. Prosimo jih, da nam obračune pošljejo, nerazprodane izvode pa vrnejo.

STZ.

Članom Soc. tiskovne zadruge! Člane Socialistične tiskovne zadruge r. z. z. o. z. v Ljubljani pozivljamo, da do 31. decembra t. l. vrnejo na naslov: Socialistična tiskovna zadruga v Ljubljani, Selenburgova ulica 6.-II., svoje deležne liste, da se jim vpišejo tekom leta 1924 vplačani obroki na račun deleža.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

strokovne organizacije poklicane, se bavijo z jezikovnimi, kulturno-političnimi ali žavno-pravnimi vprašanji, ampak strokovne organizacije se morajo baviti s gospodarsko-političnimi stvarmi. Torej vendar s politikol! Mi smo prvi, ki stojimo na stališču, da naj nikoli političar kot tak ne odloča, kedaj se naj v tej ali oni stroki kaka akcija podvzame, ampak čez to naj edino odloča strokovna organizacija. S tem ni rečeno, da tedaj ne sme noben strokovničar politično nastopati, ampak samo in izključno se s svojo stroko baviti. Sodruguom v Avstriji ne bo padlo v glavo, da bi oni sodrugu Tomščiku, kot strokovnemu tajniku, branili izvrševati poslanski mandat. Isto velja za sodruga Vilima Brodeckigo, tajnika bratske Čehoslovaške železničarske »Unije«. Saj te organizacije ravno zato pošljejo svoje strokovne funkcionarje v parlament, da tam, na najbolj merodajnem mestu, zastopajo njih interese. Pri nas železničarjih pa je dvakrat v interesu, da bi imeli svojega zastopnika v parlamentu, ker je vlada in parlament pravzaprav tisti, ki nam kruh reže, ker smo uslužbenci državnega podjetja. Mi si pa nič več in nič manj ne želimo, kot da se naša enotna strokovna organizacija postavi na popolnoma enako bazo, kot je ona v Avstriji, saj le tedaj bo zamogla dosežati enake uspehe, kot jih dosega avstrijska želez. organizacija. Predpogoj je, da je razredna, da se naslanja na ostale si sorodne organizacije v svetu, ter da ni nobeni izrecni politični organizaciji podrejena, ampak od politike neodvisna. Da pridemo lažje do enotnosti, so se nekatere organizacije že izjavile, da v tem slučaju likvidirajo, t. j., one se v prilog zedinjenju formalno razpuste in pristopijo skupno pod eno novo ime, na katerega se poprej zedinijo. Do sedaj so se v Mariboru zaupniki treh organizacij izrekli za to. Pač pa je zastopnik Udruženja, t. j. Zveze izjavil, da bi bila njegova organizacija pripravljena spreminiti kako točko svojih pravil, nikakor pa ne likvidirati. S tem je toliko rečeno, da nacionalisti še rabijo svojo organizacijo, ne za to, da bo služila interesom celokupnega železniškega osebja, ampak čisto specialnim interesom. Seveda bo razvoj časa že storil svoje. Mi pa bomo šli tudi preko te činjenice proti našemu cilju. Ta pa je: konečna osvoboditev proletarijata, h kateremu spadajo tudi železničarji. »Gospoda« pa lahko hodi svoja pota. Več o tem bomo govorili dne 26. decembra v Celju, kamor vabimo vse postoječe železničarske organizacije Jugoslavije, tudi kategorijske, na skupno konferenco glede zedinjenja.

Konferenca glede zedinjenja vseh železničarskih organizacij, se vrši dne 26. decembra 1924 ob 9. uri v Celju. Lokal izvedo delegati na kolodvoru v Celju. Želeti je, ne le vse centrale ampak tudi vse podružnice zastopane. Ako kdo ni bil sicer povabljen ali obveščen, tedaj naj smatra to za povabilo. A. B.

Mednarodni pregled.

Prepoved pretežkih tovorov v mlinski industriji. Mednarodna Unija živilskih delavcev se je obrnila na vse mlinarske organizacije z vprašanjem, kako težke so vreče z moko v posameznih državah. Pri tem je ugotovila, da tehtajo te vreče v večini držav še po 100 kg. Ker ima dviganje tako težkih tovorov slabe posledice za zdravje, se je obrnila Mednarodna Unija živilskih delavcev na Mednarodni urad dela s prošnjo, naj da iniciativo, da bo v vseh državah prepovedano tovoriti moko v vreče, ki bi tehtale natovorjene več nego 75 kg.

Razno.

Prispevki za delavsko zbornico.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za priobčenje sledeče objave: Na podlagi naredbe ministrstva socialne politike od 12. sept. 1924, št. C 49, se bode na podlagi § 62. zakona o varstvu delavcev in člena 146. fin. zakona za leto 1924-25 počeniš s 1. septembrom 1924 predpisoval prispevek za začasno delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani dnevno v iznosu pol odstotnega zavarovalnega dnevnega zaslužka, ki služi na podlagi pri odmerjanju prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni, odnosno v višini 8 1/2 % prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni.

Prispevek za delavske zbornice se bode predpisoval samo za one osebe, ki so dolžne biti zavarovane za slučaj bolezni in nezgode in so uvrščene v VI. in višje mezdne razrede. Za one osebe, ki so

2 zidani hiši z večjim posejstvom za 100 Din

dobil bo lastnik naše srečke, katerega bo zadel žreb. — Srečke razpošlila: **Prostovoljno gasilno društvo v Strnišču pri Ptujju** proti vpošiljavi zneska za srečko (Din 100.—), ter Din 3.— za priporočeno pošiljatev.

Kar ne veš vprašaj Zbirajte
Universalni informativni biro
„ARGUS“
Knez Mihajlova ul. 35. Tel. 6-25
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka)

za stakovski sklad steklarjev v Zagorju, Hrastniku in Straži! —

ŽIKA!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. — Odločili se boste za Žiko, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Išče se spreten kovinostrugar

Ponudbe naj se pošljejo z zahtevo plače na HENRIK STOLZA sinovi, Novi sad.